

Buskerud Háskúli liggur 80 km. utanfyri Oslo. Næmingarnir, sum vitjaðu her vóru frá 17–22 ára gamlir, og komu frá øllum plássum í Noregi. Nakrir av teimum vóru farnir á Háskúlan, tí teir vóru arbeiðsleysir, aðrir tí teir høvdu rúsdrekka-trupuleikar, og aftur aðrir tí teir bódðu á smáplássum, og tí fegin vildu royna, hvussu tað var at búgva og ganga í skúla saman við øðrum ungfolki.

Næmingarnir upplýstu, at teir fingtu stuðul og lán frá tí almenna til skúlan, — alt eftir hvussu gamlir teir vóru, eins og skattaplíktuga inntøkan hjá foreldrunum taldi við, tá peningur varð jættaður. Kostnaðurin fyri at ganga á Buskerud Háskúla var kr. 1500,— um mánað og skúlin vardi eitt ár. Ein liður í undirvisingini var at upplýsa næmingunum um samfelagsviðurskiptini í Noregi og í øðrum londum, og var eisini skipa fyri ferðum til onnur lond eitt ávíst tíðarskeið í skúlaárinum.

Tann hátturin ið undirvist varð eftir kallast tema-undirvising, har næmingarnir saman við lærarnum savna tilfar og upplýsingar um tað land tey fara at vitja, og síðan skulu næmingarnir, tá teir koma heimaftur halda fyrilestrar og visa ljósmyndir frá ferðini á Háskúlanum. Átlanin er eisini at fara á aðrar skúlar og ungdomsfeløg við fyrilestrinum.

Hava tit verið nogd við ferðina?

— Vit hava avgjørt verið nogd við ferðina, og serliga ta gestabliðni sum hefur verið sýnt okkum. Vit hava ferðast kring oyggjarnar á »tummilfringinum«, og fólk hava verið blíð og fyríkomandi, og hava sagt okkum frá landinum, eins og tey vóru áhugað fyrri at hoyra, hvussu tað var, har sum vit búgva.

Inge Torsteinson, lærari sigur, at hann heldur hesin háttur at ferðast er tann besti, um næmingarnir skulu fáa nakað burturúr. Tey hava eisini havt samband við ungfolk kring landið, eins og tey hava vitjað í Skansastovu, sum tey skilja hava øðrvísi umstøður at virka undir, enn slík feløg hava í Noregi.

— Hóast vit hava fyríreika okkum til ferðina, og vistu nógv um umstøðurnar í Føroyum, so vistu vit t.d. ikki, at eingin fríðarlóggáva finst í Føroyum, og at ungdomurin fær so fáar sémdir frá tí almenna, — bæði innan ungdomsarbeiðið og at eingin arbeiðsloysisstuðul er til tey, sum ikki hava arbeiði alt árið.

Førdur ungdoms-

Næmingarnir á Buskerud Háskúla. — Tað er virðismikið, at næmingarnir ferðast í onnur lond, og læra hvussu umstøðurnar eru har, í mun til Noregi, sigur Inge Torsteinson, fólkháskúla lærari

Háskúli vitjar í Føroyum:

Ungdómurin er virðismikil fyri samfelagið

Tvær tær seinastu vikurnar hefur ein bólkur av háskúlanæmingur úr Noregi vitjað í Føroyum saman við Inge Torsteinson, háskúla lærara.

Endamálið við ferðini var at kanna umstøðurnar hjá ungfolki í Havn og á bygd, og møguleiga at samanbera við umstøðurnar í størri býnum og smábygdin í Noregi.

Vit fingtu eitt prát í lag við norðmenninar, sum søgdu frá teirra gerandisdegi, og hvørjar møguleikar tey høvdu at virka undir, í einum samfelag, sum er í framgongd, men sum eisini gav íbúgvum, serliga í Oslo trupuleikar, orsakað av tí stóru umleggingini frá eldri idna til nútíðar teknologisku oljuframleiðslu

politikur

Í Noregi verður førdur ein ávisur ungdomspolitikur, tí samfelagið og politikarnir ásanna, at ungdomurin er virðismikil fyri samfelagið. Tað er tí viðtikið, at tað er samfelagsábyrgd, at ungdomurin fær so sømilig kor sum gjørligt. Í Noregi er tað Mentunnarráðið sum skipar fyri ungdomsarbeiðnum, og hetta verður fyri ein part gjørt á sama hátt sum her, við at veita stuðul til ítróttarfeløg og við rakstri av hølum o.ø., sum hefur við slíkt fyrítaksemi at gera.

Harnaest er tað eisini tað almenna sum rekur fríðarfeløgini, har tað er kravt, at útbúgvandi fólk tekur sær av virkseminum innan feløgini.

— Um vit taka eitt dømi, so kunnu vit siga, at eitt Ungdomsfelag er fyri 8–10.000 íbúgvum, og at har arbeiða 4 sosialarbeiðarar. Felagið hefur virk-

semið býtt sundur á fyra—fimm kvøld í vikuni, og at starvsfólkið býtir vaktina millum sín, so tey arbeiða tvær ferðir um vikuna. Hetta er sjálvsagt bert eitt starv eyka.

Hvat virksemi er í slíkum felag?

— Tá aldursbólkurin, sum er limur í slíkum fríðarfelag er frá 12–18 ár, so er virksemi býtt sundur eftir ymsum gerðarmálum, sum aldursbólkarin hava áhuga fyri. Har er t.d. dansur, diskotek, jazzklubb, fotolæra, ymisk spøl, dramabólkur, tónleikabólkur, tilevning o.á. tilíkt, so sum nú áhugi er fyri tí tey ymsu stöðini.

Kommunurnar hava avgerðina

— Hetta verður givið sum ein almennur stuðul frá landinum, sum kommunur fáa tillutað, — alt eftir hvussu stórt íbúgvum aratalið er, og síðan er tað

upp til ymsu felögin, at arbeiða fyri at fáa henda stuðulin. Mangan er tað tó soleiðis, at ítróttarfelögin fáa stórra lut í stuðlinum, tí har er fyri ein part ein ávis kapping í millum landsfelögin. Eitt gott úrslit telur við, tá peningaligi stuðulin skal jättast.

Trygd

— Tað verður gjørt nógv fyri at ryggja teimum ungu í gerandisdegnum, sigur ein av háskúlanæmingunum og heldur fram. Vit hava stovnar har vit kunnu venda okkum, um vit hava trupuleikar av ymsum slag. Nútíðarsamfelagið, — her serliga hugsa um stórbýin Oslo, við 1/2 mill. innbúgvum, setur krav til ungdomin, sum mangan ger tað tørfert fyri einstaklingin at klára seg.

Í Noregi eru t.d. stovnar kring landið undir heitinum Ungdommens Pre-

ventionskontor, har ungar gentur kunnu leita sær hjálp til fyrirbyrgjandi evni.

Eftir lógin er ikki loyvt at hava kynsligt samband fyrr enn tú er 16 ár, men hetta aldursmarkið ganga stovnarir fyri fyrirbyrging ikki eftir. Um tú hefur brúk fyri at fáa slíkt evni, so er eingin sum spyr, hvussu gomul tú ert, sigur ein av næmingunum.

Hesir stovnar eru upplátnir um kvøldið, og foreldrin verða ikki tikin við upp á ráð. Ráðgevingin er ókeypis og tú rindar bert fyri evnið tú fært, — antin p-pillarar, snírl ella annað.

Í 1978 kom lógin í gildi, sum loyvir fríu fosturtøku. Upp á fyrispurning, hvussu nógv var fosturtøkur árliga, siga tey, at tað í tølum hefur vist seg at vera nógv minni enn frammanundan, henda lóg var sett í gildi.

— Tað er heldur ikki vist, at ein ung genta sum verður upp á vegin, ikki vil hava barnið, tí onnur tilbøð standa henni eisini í bði, sigur ein annar av næmingunum. Her er eisini hjálparstovnur sum kallast Trygd for enslige foreldre. — Tað nýtist ikki bert at vera mamman, sum hefur brúk fyri hjálp og um foreldrin eru saman, so kunnu tey bæði leita hjálp haðani. Um tey eru undir 20 ár, so fáa tey

hjálp til íbúð, búskaparlíga hjálp og um neyðugt til útbúgving. Ein pápi kann eisini fáa hertænastuna útsetta, um hann vil hava útbúgving fyrst.

Um foreldrin búgva saman, so kreyst av tí almenna, at foreldrin giftast. Hetta er ein treyt, um tey skulu fáa hjálp frá tí almenna.

Tey eldru góðtaka

— *Hvussu góðtaka tey eldru, at ungfolk búgva saman uttan at vera gift?*

— Tað er fyri sovitt eingin trupuleiki, tí tey eldru hava skilt, at giftarmálið ikki borgar fyri, at fólk verða eydnusamari. Í 1981 var skilnaðartalið í Oslo heili 30%, og tá so nógv fara frá hvørjum øðrum, so gevur tað eisini sosialar trupuleikar. Tey eldru ásanna, at tað er neyðugt, at ungfolk búgva saman áðrenn giftarmálið, so tey vita, hvat tey ganga inn til seinni.

Tit hava vælskipaðar sosialar umstøður. Er tað eingin vansi?

— Jú, tað koma vit ikki uttanum, at tað er vansar av at búgva í einum samfelag, sum hefur broytt seg munandi, seinastu árin.

Noregi er komið sær upp í kappingini at leita eftir og framleiða olju, og hetta hefur gjørt, at stórt arbeiðsloysi er millum fólk í stórbýum, serliga í Oslo, har mestu maskinidnaðurin áður var. Hetta er í dag mett sum eldri idnaður, ið ikki er vert at halda fram við, tá maskinurnar eitt nú eru gamlar og av-olddaðar, og tí kostar ov nógv í lögum at skapa av nýggjum. Hesar fyrítøkur seta istaðin pengar í oljuframleiðslu og góðsking istaðin.

Ungfolk undir 18 ár hava ikki loyvi at arbeiða á slíkum verkstøðum og á skipasmíðjum, men tá hesi arbeiðsstøð verða niðurlögð, eru ikki nóg nógv lærupláss til tey, sum vilja hava útbúgving.

Eitt dømi er Nylands Mekaniske Verksted í Oslo, ið er partur av størri fyrítøku, sum í dag byggir boriplatformar. Har vóru 2.000 fólk í arbeiði. Skipasmíðjan varð niðurlögð tí ongar bileggingar vóru til nýbyggingar. Leiðslan avgjórði at niðurlægja skipasmíðjuna, istaðin at umleggja til annan idna, og setti pening í oljuframleiðsluna.

Hetta gevur, umframt arbeiðsloysi eisini sosialar trupuleikar, tí familjur noyðast at flyta higar har arbeiði er at fáa, og foreldur og ungu børn teirra verða skild frá hvørjum øðrum, um ikki báðir partar vilja flyta frá heimstaðnum.